

A sorozatot szerkeszti
Báti Anikó

Életmód és Tradíció
20.

Eitler Ágnes

SZÍNRE VITT NÉPI KULTÚRA

A lokalitás szervezésének kortárs modellje

HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet
Budapest, 2025

A kötet elkészültét és megjelenését az ELKH SA-35/2021 Örökségképzés,
kulturális emlékezet, identitás és az NKFI K_22 142797 (NKFI K_22 143295)
Örökségkonstrukciók kortárs közösségi színtereken – Identitás, emlékezet,
reprezentáció című pályázatok támogatták.

Szakmai lektor: Pusztai Bertalan

Szerkesztő: Báti Anikó

A borítót tervezte: Szilágyi Levente
A borítón: A Kónyi Búcsúi Verbunktalálkozó. Kóny, 2021
(Fotó: Eitler Ágnes)

ISSN 0238-9584 (Print) ISSN 3003-9878 (Online)

ISBN 978-963-567-076-5 (Print) ISBN 978-963-567-077-2 (Online)

DOI: <https://doi.org/10.61380/978-963-567-077-2>

Kiadja: HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet
H-1097 Budapest IX. Tóth Kálmán utca 4.
Felelős kiadó: Balogh Balázs
© Eitler Ágnes

Nyomdai munkálatok:
Prime Rate Kft.
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

TARTALOMJEGYZÉK

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	7
BEVEZETÉS	9
Eredeti törekvések és új irányok: a kutatás rövid története	12
Elméleti megfontolások: hely – közösség – lokalitás – lokális kultúra	14
Ismeretelméleti és módszertani dilemmák	24
A terepmunkáról	24
Az összehasonlításról	29
Következtetések	34
ESETTANULMÁNYOK	36
A kónyi verbunk	36
Gazdaverbunk, zsöllérverbunk	36
Átalakuló társadalom, átalakuló verbunk	41
A búcsú és a kónyi verbunk rehabilitációja a rendszerváltás után	46
Egy új csoportszerveződés nyomában	50
A Kónyi Hagyományörző és Kulturális Egyesület a falu társadalmában	56
Megfigyelések a Kónyi Búcsúi Verbunktalálkozó társadalmi jelentőségéről	63
Következtetések	67
Az Ecseri lakodalmas	69
Ecser az ország hagyományterképén	69
A hatalmi és önreprezentáció között	72
Honismereti érdeklődés és turizmusipar	75
Átalakuló ruralitás – eltérő lokalitásolvasatok	78
Az „igazi nagy ecseriek” projektje: a hagyományörző kör	80
A lokalitás szervezése a nemzetiségi szervezetek hálójában	83
Népi kultúrára épített múlt- és térkonstrukciók	89
Az Ecseri lakodalmas régi-új szerepe(i)	92
Színre vitt etnicitás	96
Következtetések	101
A szentgericei üveges tánc	102
Szentgerice „színre lép”	102
A koreográfia születése	109
A népi kultúra szerepe a rendszerváltást követő útkeresésben	114
A színpadra vitt népi kultúra a recens feltételek és a múltból hozott minták hálójában	128
Következtetések	140
ÖSSZEHASONLÍTÁS – A LOKALITÁS VÁLLAL(KOZ)ÁSAI	143
A lokalitásvállalkozás	143
A lokalitás jellegei	144

Szabadidő és önkéntesség	148
Projektalapú kultúraszervezés	154
Lokalitás egészére érvényes projektek	166
Idő- és térértelmezések, kanonizált történetek, sűrítő szimbólumok	172
A szervezés mintája	172
Kanonizált történetek – a hagyományápolás narratívája	178
A lokalitásvállalkozások és a mindennapok tapasztalata	187
„Ennek faluközösség-összetartó ereje lenne” – Kóny	188
„Olyan közel vagyunk Pesthez, hogy nem tudunk így ellenállni” – Ecser	190
„Még egy kettő se marad a faluba” – Szentgerice	193
ETNOGRÁFUS A PROTOKOLL-LISTÁN	199
Terepmunka reflexív közegben	199
Az etnográfia és az (ön)felfedezés élménye	202
Mit várunk az etnográfiától?	204
Az együttműködés: az interpretációtól a reprezentációig	210
KÖVETKEZTETÉSEK	217
FORRÁSOK	227
IRODALOM	233
MELLÉKLET	262